

Нормативно-правова регламентація цієї норми обумовлена спрямованістю законодавця на унеможливлення зловживання позивачем процесуальними права у контексті припинення, відкладення, зупинення чи іншому втручанні у проведення конкурсу, аукціону, торгів, тендера чи інших публічних конкурсних процедур. Проте з іншого боку, вважаємо, що проглядається спрямованість законодавця на попередження перешкоджанню проведення конкурсів і тендерів саме від імені держави чи за участю її органів. Ми не зовсім погоджуємося із вказаною редакцією частини 12, тому що інколи в ході проведення таких публічних конкурсних процедур (на жаль, на даному етапі розвитку українського суспільства ми не можемо виключати корупційну складову у таких процесах) може унеможливитись виконання рішення господарського суду, який хоч і захистить права суб'єкта господарювання у цьому рішенні, але це вже не матиме значення, оскільки воно буде невиконуваним.

У рамках внесення змін до процесуального законодавства, у тому числі і щодо забезпечення позову, насамперед мають вирішуватися питання практичного впровадження принципів рівності, гласності, змагальності, а також принципів правової визначеності та остаточності судових рішень.

Таким чином, загальна тенденція розвитку господарського процесуального законодавства, що стосується інституту забезпечення позову, спрямована на забезпечення балансу інтересів як позивача, так і відповідача, посилення гарантій виконання судових рішень в майбутньому та запобігання зловживанням процесуальних прав з несправедливого боку.

#### **Список використаних джерел**

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 № 1798–XII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Канарик, Ю. С., Сахно Б. С. Заходи забезпечення позову в господарському процесі в порівнянні з процесом цивільним. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 879-883.
3. Постанова пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 р. № 9 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va009700-06>.

**Павлишин М.**

*студентка I курсу магістратури  
юридичного факультету  
Тернопільського національного  
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри безпеки,  
правоохоронної діяльності*

*та фінансових розслідувань ТНЕУ  
Зайцева – Калаур І.В.*

## **ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН**

З 1990 року в Україні триває реформування земельних відносин. Перебудова усієї системи і наближення її до ринкової запустила процес діджиталізації у сфері земельних відносин. Неологізм, який увійшов в українську мову лише кілька років тому згідно з поясненням лексичного словника, означає «зміни в усіх сферах суспільного життя, пов'язанні з використанням цифрових технологій» [5, с.89]. Запровадження та розвиток діджиталізації у земельних відносинах нашої країни провадиться на основі застосування електронних відкритих аукціонів, реформування та оцифрування Держгеокадастру та удосконалення геопросторових даних.

Сьогодні площа сільськогосподарських угідь України складає майже 43 млн. га. З них 28 млн. га – це земельні паї, продаж яких за реальною, ринковою ціною дозволяє землевласникам розширювати бізнес, зокрема, здавати землю в оренду. І досить часто найм

земельних ділянок, враховуючи те, що земля являється найважливішим ресурсом країни відбувається під впливом корупційної складової. По цій причині, держава страждає від недоотримання коштів, а сумлінні потенційні орендарі не мають можливості по-справжньому претендувати на користування перспективними землями. Через неефективне управління земельними ресурсами бюджет України щорічно втрачає біля 60 млн. доларів [6, с.23].

Щоб вирішити вищезазначену проблему та мінімізувати можливі корупційні схеми у сфері земельних відносин у Верховній Раді було зареєстровано законопроект № 2195 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо продажу земельних ділянок державної та комунальної власності або прав на них (оренди, суперфіцію, емфітевзису) через електронні аукціони» [8]. Цим документом передбачалася передача земель комунальної та державної власності. Зокрема, йшлося про запровадження продажу вищезазначених земельних ресурсів через електронні аукціони в електронній торговій системі. Відповідно до пропонувань цим проектом змін, земельні торги повинні проводитись в єдиній електронній торговій системі у формі електронного аукціону в режимі реального часу в мережі Інтернет, за результатами проведення якого укладається договір купівлі-продажу, оренди, суперфіцію, емфітевзису земельної ділянки з переможцем земельних торгів, який запропонував найвищу ціну за земельну ділянку, що продається, або найвищу плату за користування нею, зафіксовану в ході проведення земельних торгів (цінову пропозицію), а також надав відповідні документи, передбачені тендерною документацією Замовника. Проект передбачав, що проведення земельних торгів щодо земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них здійснюється за рішенням організатора земельних торгів [4]. У даному рішенні також зазначались стартова ціна лота, строк та інші умови користування земельною ділянкою, а також особа, уповноважена організатором земельних торгів на укладення відповідного договору. Земельні торги, як передбачав законопроект, проводитимуться відповідно до договору між організатором та оператором електронного майданчика. Усі деталі організації земельних торгів, а саме - розмір, порядок сплати та повернення винагороди оператору електронного майданчика - визначаються у встановленому порядку Кабінетом Міністрів України.

Реалізацію законопроекту в практичному вимірі забезпечило державне підприємство «ПРОЗОРРО.ПРОДАЖІ» з Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) в рамках пілотного проекту з оренди земельних ділянок, який до того ж був закріплений через зміни у відповідну Постанову Кабінету Міністрів №688, що зміцнило правове підґрунтя для прозорих торгів [3].

Підсумовуючи вищенаведене, робимо висновок, що предмет продажу, використовуючи систему Прозоро - право оренди земельної ділянки державної власності сільськогосподарського призначення, що регулюється Главою 21 Земельного кодексу України [1].

Продавцем (у розумінні того, хто продає право оренди) є Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр). Орендувати у відповідності до ч. 7 ст. 137 ЗК України можуть фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи, але такі, що подали документи для участі в земельних торгах [1].

Визначимо переваги такого діджиталізованого процесу.

По-перше, вирішилася проблема продажу паїв, яка завжди відкладалася саме через відсутність відкритого механізму торгів.

По-друге, визначений чіткий механізм порядку участі у земельних аукціонах.

По-третє, використання системи електронних торгів вигідна для потенційних орендарів і орендодавців, адже це економія часу і коштів, немає необхідності фізично бути присутнім на торгах, а також орендувати приміщення для проведення аукціону.

По-четверте, використання системи ProZorro мінімізує ймовірність корупційних схем.

По-п'яте, для держави використання електронної платформи «Прозорро» це можливість зменшити недоотриманий прибуток через неефективний розподіл земельних ділянок.

Детальніше зупинимося на такій ланці діджиталізаційного процесу в сфері земельних відносин як зміни, що запроваджені в самому осередку земельних відносин – Держгеокадастрі.

Відповідно до Закону України «Про державний земельний кадастр» ДЗК – це єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, цільове призначення, обмеження у використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами [2].

Актуальність проблеми реформи Держгеокадастру зумовлена застарілістю Публічної кадастрової карти та потребою в упорядкуванні земельних ділянок, створення єдиного ресурсу, на якому б містилася вся інформація щодо земельного фонду.

Ведення Державного земельного кадастру здійснюється шляхом створення відповідної державної геодезичної та картографічної основи, внесення відомостей та змін про об'єкти Державного земельного кадастру, їх оброблення та систематизації.

Перезавантаження ДЗК передбачає поділ на декілька етапів. Наповнення відомостями ДЗК передбачає [7; 8]: повне упорядкування державних сільськогосподарських земель; інвентаризацію інших державних земель; внесення відомостей про якісні ознаки земель.

Перезавантаження системи Держгеокадастру має на меті, крім іншого, створення нових електронних реєстрів. Мається на увазі, перш за все, Електронний реєстр сертифікованих інженерів-землевпорядників та геодезистів [8].

Отже, за прогнозами уряду, досконале реформування Держгеокадастру стане важливим кроком на шляху до прозорості ринку землі і це створить більш міцнішу систему реєстрації речових прав на нерухомість.

Також одним із нововведень є створення національної інфраструктури геопросторових даних. Система повинна поєднувати у собі всі реєстри та інформаційні бази держави, за допомогою неї громадяни зможуть отримувати відповідні документи у спрощеному порядку. Вона являє собою єдину картографічну основу, на якій зібрані як базові, так і профільні групи даних, зокрема, про координати, межі адміністративно-територіального устрою, гідрографічні об'єкти, населені пункти та вулично-дорожню мережу, промислові, сільськогосподарські та соціокультурні об'єкти, автомобільні дороги, залізниці, земельні ділянки на зазначеній території. Всі дані та їх поєднання доступні в режимі онлайн [7].

На сьогодні створення здатної до взаємодій системи геопросторової інформації забезпечить можливість подальшої інтеграції України в світовий, та, зокрема, європейський економічний і інформаційний простір.

Отже, діджиталізація у сфері земельних відносин має важливе значення не лише для подальшої євроінтеграції нашої держави, але і для кожного з нас, адже цифрові технології не лише економлять наш час, але і забезпечують можливість отримати більшу вигоду. Як і всюди, процес оцифрування має свої недоліки, з якими йому допоможе впоратися упорядковане законодавство, та переваги, які потрібно вдосконалювати і розвивати.

#### Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. ст.27.
2. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 8. С.61.
3. Деякі питання реалізації пілотного проекту із запровадження електронних земельних торгів і забезпечення зберігання та захисту даних під час їх проведення від 21.16.2017 р. №688. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. С. 530-543.
4. Інфобокс Прозоро: веб-сайт. URL: <http://infobox.prozorro.org> (дата звернення: 07.05.2020 р.).
5. Швиданенко Г. О., Теплюк М. А. Сучасні тренди розвитку інноваційного підприємництва. *Економіка та держава*. 2018. №5. С. 89-92.

6. Легомінова С.В., Гусєва О.Ю. Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнеспроцесів, їх оптимізація. Економіка. Менеджмент. Бізнес. №1 (23). 2018. С. 20-25.

7. Діджиталізація в земельних відносинах: як спростити життя за допомогою ІТ веб-сайт. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/didzhitalizaciya-v-zemelnih-vidnosinah-yak-sprostiti-zhittya-za-dopomogoyu-it.html> (дата звернення: 11.05.2020 р.).

8. Держгеокадастр. Презавантаження: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-presentation-2019/11.2019/geokadastr-rezultat.pdf> (дата звернення: 11.05.2020 р.).

**Паляниця Т.**

*студентка ІV курсу*

*юридичного факультету*

*Тернопільського національного*

*економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри*

*конституційного, адміністративного*

*та фінансового права ТНЕУ*

*Вербіцька М. С.*

## **НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО ТА ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ЗАХІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ**

Інститут забезпечення позову є ефективним засобом, який використовується у вітчизняному судочинстві. Не є винятком і господарський процес. Глава 10 Господарського процесуального кодексу присвячена регулюванню правовідносин, що виникають із застосування заходів забезпечення позову. Окремі аспекти забезпечення позову у господарському процесі також розглядалися Верховним судом, що знайшло своє відображення у його постановках.

**Актуальність теми дослідження.** Розгляд питань, що виникають у зв'язку із застосуванням господарськими судами заходів забезпечення позову, відіграє велику роль у процесі здійснення господарського судочинства. Адже є певні суперечності, пов'язані з їх застосуванням. Суди при розгляді справ зобов'язані дотримуватись принципу балансованості прав та інтересів сторін процесу, бо як відомо, вони завжди мають бути рівними перед законом і судом. І хоч на перший погляд, інститут забезпечення позову є цілком врегульованим законодавчо, та все ж залишається необхідність наукового дослідження цих питань. Тому що вжиття заходів забезпечення позову в деяких випадках може зашкодити майновим інтересам відповідача, а їх невиконання, з іншого боку – завдати збитків позивачу або спричинити неможливість виконання судового рішення. Слід наголосити, що арешт майна чи грошових коштів є одним із найпоширеніших заходів забезпечення позову.

Проблематику інституту забезпечення позову в господарському процесі досліджували такі вчені: М. Абрамов, Н. Алексєєва, В. Беяневич, С. Боровик, Т. Рим, Є. Ятченко та ін.

**Виклад основного матеріалу.** Поняття «забезпечення позову» відсутнє у Господарському процесуальному кодексі України, так само і в Цивільному процесуальному кодексі його дефініції немає. Та Верховний суд України у своїй Постанові від 22.12.2006 р. № 9 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову» визначив, що забезпечення позову - це сукупність процесуальних дій, що гарантують виконання судових рішень у разі задоволення вимог позивача [3]. Зважаючи на дане роз'яснення, можна дійти висновку, що метою заходів забезпечення позову є гарантія невідворотного, належного і правильного виконання рішення, винесеного судом. Є. Ятченко визначає мету інституту заходів забезпечення як усунення перешкод для реалізації прав суб'єктів господарювання. Він вважає, що така ціль забезпечувальних заходів є проміжною на шляху досягнення основної мети господарського судочинства – захистити права суб'єктів господарського права [5, с. 86].